

Till: Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet

Dnr: LI2024/02351

Remiss: Boverkets uppdrag att främja en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn

Om Installatörsföretagen

Installatörsföretagen är en bransch- och arbetsgivarorganisation 4 200 medlemsföretag som ser till att funktioner som vatten, el, värme, kyla, ventilation, larm och fiber fungerar i byggnader och verksamheter. I företagen finns omkring 63 000 medarbetare. Installatörer spelar en nyckelroll i Sveriges energi- och klimatomställning. De ser till att transporter och industriella processer elektrifieras och energieffektiviserar verksamheter och fastigheter.

Sammanfattning

Generellt är Installatörsföretagen positiva till Boverkets förslag. Våra viktigaste punkter är:

- Vikten att främja åtgärder som förlänger livslängden och funktionen hos byggnaderna och deras tekniska system. En god funktion och lång livslängd är det viktigaste steget för att minska mängden avfall i bygg- och fastighetssektorn.
- Installationsbranschen bidrar med kritiska funktioner för resiliens och god beredskap genom tillgång till rent vatten, frisk luft, värme, kyla, el och kommunikation. Detta förutsätter trygga leveranskedjor av installationsprodukter och material och därför är det anmärkningsvärt att installationer inte alls berörs under avsnittet om kritiska byggmaterial.
- Ett utökat ROT-avdrag främjar ökad cirkularitet och möjliggör att branschen kan behålla viktig kompetens för att Sverige ska kunna lyckas med energi- och klimatomställningen framåt.

- Installationer bör inkluderas i klimatdeklarationer av byggnader snarast, både för ny- och ombyggnad. Det är viktigt för att ge branschen incitament att kunna utveckla mer klimatsmarta installationer (inklusive genom ökad cirkuläritet).
- Ökade möjligheter till digitaliserade processer för en resurseffektiv bygg- och fastighetssektor. Alla digitaliseringsinitiativ bör samordnas med branschen och särskilt med arbetet i branschöverenskommelsen om effektiv delning av data i värdekedjan.

Inledning

Rapporten ger en bred översikt av både utmaningar och förslag som kan främja övergången till en cirkulär ekonomi. Dock saknar vi en tydligare inkludering av installationsbranschen i både processen och rapporten.

Vi vill särskilt betona vikten av service, underhåll, uppgradering och långa livslängder för att undvika att byggnader och deras delar rivs och blir avfall. Dessa aspekter är centrala i en cirkulär ekonomi och något som installationsbranschen bidrar med, men som oftast glöms bort eller inte prioriteras tillräckligt högt i utredningar om olika styrmedelsförslag eller främjandeåtgärder.

Det är även anmärkningsvärt att installationer inte någonstans nämns kring kritiska byggmaterial eller produkter. Att det är komplext med installationsbranschens produkter och leveranskedjor gör det än viktigare att belysa vikten av att dessa fungerar även i kris. Installationernas funktion som rent vatten, frisk luft, värme, kyla, el och kommunikation är avgörande för en god samhällsberedskap och avgörande för att snabbt kunna åtgärda vid akuta störningar i kris. Att rapporten endast lyfter att stommen är mest kritisk för flerbostadshus och lokaler visar att allt för mycket fokus legat på nybyggnation och inte på cirkulär ekonomi i hela byggnadernas livstid.

Installatörsföretagen är positiva till förslagen om ett utökat ROT-avdrag eftersom det kan främja cirkulära åtgärder så som renoveringar och upprustning och därmed bidra till att minska avfallet från byggsektorn. Genom att ge ekonomiska incitament för renovering och utbyte av material och komponenter, snarare än att riva och ersätta hela tekniska system, kan vi förlänga livslängden på befintliga strukturer och minska behovet av att använda jungfruliga resurser. Ett utökat ROT-avdrag är också viktigt för att stimulera bygg- och installationsbranschen och möjliggöra att behålla viktig kompetens igenom lågkonjunkturen som råder. Installationsbranschen är nyckelaktörer för att lyckas med energi- och klimatomställningen och att tappa kompetens i detta läge vore mycket allvarligt för hela samhällets utveckling framåt.

För övergången till en cirkulär ekonomi är det av yttersta vikt att det skapas incitament för alla aktörsled i värdekedjan ungefär samtidigt. Därför vill vi särskilt välkomna förslagen om att staten kan stödja en sund riskspridning i leverantörskedjan och därmed underlätta övergången till en cirkulär ekonomi.

Installatörsföretagen vill även betona vikten av att genomföra redan föreslagna åtgärder. Till exempel kan förslag från *SOU 2024:67 om ekonomiska incitament för en cirkulär ekonomi* samt *PM Reformering av avfallslagstiftningen för ökad*

materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi öka sektorns möjligheter till cirkuläritet.

Ställningstaganden utifrån Boverkets huvudförslag

Förslag 1 – Utveckling av information och vägledning

Boverket föreslår att Regeringen ger Boverket i uppdrag att fortsätta utveckla och kommunicera information och vägledning för omställning till cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn, samt att ta fram mål och en nationell strategi för omställningen och metoder för att belysa nyttor med cirkulära åtgärder.

Ställningstagande

Installatörsföretagen instämmer i att det finns ett stort behov av vägledning för att hjälpa företagen och värdekedjorna att ställa om. Att gå över till en cirkulär ekonomi är inget en enskild aktör kan lyckas med ensam. Det är viktigt att det finns tillräckligt med stöd och vägledning från myndigheter. Vi vill särskilt understryka behovet av målgruppsanpassad information till alla olika typer av aktörer i värdekedjan.

Vi ställer oss däremot tveksamma till vilken nytta ”konkreta mål och en nationell strategi för omställningen till cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn” (förslag 1b) skulle ge branschens omställning. När det gäller ta fram mål för cirkuläritet är det viktigt att se till att eventuella mål som sätts blir rätt definierade och relevanta. Cirkuläritet i sig är inget egenvärde utan det handlar om ett verktyg för att nå andra mål så som klimatneutralitet, minskat resursuttag av jungfruliga resurser, ökad självförsörjandegrad, etc. Det finns en risk för suboptimeringar och ökad administration för företagen med att införa särskilda cirkuläritetsmål, utan att ha kopplat ihop tydligt vilka effektmål de ska leda till.

Därför anser vi att det är rimligt att Boverket får i uppdrag att tydligt definiera nyttor och mervärden (förslag 1c). Men det bör göras i rätt ordning så inte målen definieras före mervärdena och nyttorna är tydligt identifierade och prioriterade. Mervärden, nyttor och konkreta mål eller en nationell strategi bör tas fram i nära samarbete med branschens alla olika aktörer.

Förslag 2 – Utveckling av klimatdeklarationer

Boverket föreslår att Regeringen ger Boverket i uppdrag att ta fram nationella referensvärden eller jämförelsevärden för byggnaders klimatpåverkan vid ombyggnad. Fokus ligger på ombyggnadsprojekt som avser vanligt förekommande energirenoveringsåtgärder eller ett paket av sådana åtgärder.

Ställningstagande

Installatörsföretagen tillstyrker Boverkets förslag och vi vill se en utökad klimatdeklaration som inkluderar installationer snarast. Detta gäller både för ombyggnad så väl som nybyggnad. Det är ett viktigt steg för att ge installationsbranschen incitament att få fram mer information och kunna skapa klimatsmarta installationslösningar optimerade utifrån ett livscykelperspektiv.

Installatörsföretagen har redan tidigare framfört behovet av att se till större delar av byggnadens byggdelar och livscykel vad gäller klimatpåverkan. Det finns en stor risk för suboptimeringar om fokus endast ligger vid uppförande av ny byggnad när vi samtidigt vet att många byggnader genomgår hyresgäst Anpassningar och ombyggnationer inom 5-10 år från att byggnaden först togs i bruk. Det är viktigt att kunna skapa helhetslösningar som är reparerbara, ombyggnadsbara och uppgraderingsbara utan stora avtryck. Ett fokus på klimatdeklarationer även för ombyggnationer är därför ett viktigt steg.

Vi vill samtidigt understryka att detta måste genomföras i nära samverkan med branschens aktörer samt samordnas med exempelvis EU:s renoveringsmål och Sveriges arbete med en renoveringsplan. Ombyggnadsprojekt kan vara av stor variation vilket gör att generella referensvärden måste användas med stor försiktighet. Samtidigt är det önskvärt att vi får en nationell och enhetlig metodik för hur referensvärden vid ombyggnad kan beräknas och fastställas samt att det finns underlagsdata för företag att jämföra sig mot.

Förslag 3 – Digitaliseringsförslag

Boverket föreslår att Regeringen ger Boverket och andra berörda myndigheter i uppdrag att genomföra flera olika digitaliseringsförslag. Förslagen syftar till att utveckla och införa digitala system och standarder som stöder öppna och licensfria filformat, förbättra informationshanteringen och skapa effektiva kontrollsystem. Förslagen inkluderar utvecklingen av en gemensam digital miljö för byggnadsinformation. Målet är att möjliggöra bättre uppföljning, effektivare arbetsformer och nya digitala tjänster samt att stödja miljöbalkens tillsyn och ge bättre statistik om bygg- och rivningsavfall.

Ställningstagande

Vi ställer oss positiva till förslagen som går ut på att endast lämna uppgifter en gång, att sammankoppla uppgifter i olika register vid gemensamma databassökningar samt att underlätta delningen av information mellan olika aktörer i värdekedjan. Med hänsyn till detta vill vi också lyfta vikten av att förslagen även behöver stödja nyttjande över byggnadens hela livscykel, inte bara byggskedet.

Branschorganisationerna i byggsektorns värdekedja arbetar gemensamt med att skapa både tekniska och organisatoriska förutsättningar för en effektiv delning av data i värdekedjan. Den 6 februari lanserades en branschöverenskommelse där vi aktörer kommit överens om att ta fram en gemensam nationell struktur för detta. [Branschöverenskommelse Effektiv delning av data i samhällsbyggnadssektorns värdekedja - IQ Samhällsbyggnad](#).

Att hantera detta gemensamt i värdekedjan är en förutsättning för att delningen av data ska fungera i praktiken. Just nu arbetar vi med förstudie för att ytterligare konkretisera hur detta ska organiseras och styras i sektorn. För att kunna omsätta ambitionerna till verklighet kommer externa medel att behövas och vi ser ett stort behov och värde av att näringsliv och myndigheter samverkar framåt i dessa frågor.

Boverkets förslag kopplat till digitalisering behöver därför, i de delar där det är relevant, synkroniseras med det pågående arbetet inom branschöverenskommelsen samt med EU:s krav på digital byggnadsinformation.

Specifikt gällande förslag B2 vill vi särskilt betona vikten av att det totalt sett ska minska den administrativa rapporteringsbördan. Installationsföretag är idag orimligt tyngda av administration kopplat till spårbarhetskrav kring avfall (och särskilt transport av avfall). Det är av yttersta vikt att detta regelförenklas och underlättas för företagen och att arbetet synkroniseras mellan Naturvårdsverket och Boverket. Vi välkomnar att Boverket fokuserat på att inte öka uppgiftslämnarbördan, detta är oerhört viktigt för installationsföretagen då de redan idag är tyngda av stor administrativ börda.

Förslag 4 – Resurshushållningsplan

Boverket föreslår att bestämmelsen om kontrollplan i 10 kap. 6 § PBL delas upp i två separata bestämmelser. Bestämmelse om kontrollplan och bestämmelse om resurshushållningsplan.

Ställningstagande

Installatörsföretagen instämmer i Byggföretagens ifrågasättande av att dela upp kontrollplanen i två så att det blir en resurshushållningsplan och en kontrollplan för tekniska egenskaper.

Vi ifrågasätter om förändringen är motiverad då kontrollplanen redan idag kan användas för att främja återbruk och cirkuläritet. Flera entreprenörer vittnar dock om att nuvarande system fungerar dåligt och att kontrollplanerna godkänns utan innehåll kopplat till återbruk eller cirkuläritet. En ny resurshushållningsplan leder inte automatiskt till ökad kunskap i branschen och vi ser en oro för ökad administrativ börda. Vi instämmer med Byggföretagen att behovet snarare är

bättre uppföljning och tillsyn av det befintliga systemet. Boverket bör även ge bättre vägledning om hur kontrollplanen kan utformas för att fånga upp byggprodukter som kan återanvändas och återvinnas. Det är viktigt att ett sådant arbete samverkar med branschens initiativ i ämnet.

Undertecknande

Med vänliga hälsningar

Johnny Petré
Tf vd Installatörsföretagen

Terese Kuldkepp
Expert hållbarhet Installatörsföretagen
08 762 75 67
terese.kuldkepp@in.se